

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Комітет Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій,
учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю
Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України
Київська міська державна адміністрація
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України
Фонд соціального захисту інвалідів
Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея
інвалідів України»
Фонд імені Фрідріха Еберта в Україні
Українська асоціація маркетингу
Всеукраїнська молодіжна громадська організація
студентів-інвалідів «Гаудеамус»
Благодійний фонд «Добробут XXI століття»

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ЛЮДЕЙ
В ІНТЕГРОВАНОМУ ОСВІТЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ
У СВІТЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВА
ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ**

**ACTUAL PROBLEMS OF PEOPLE EDUCATION
IN INTEGRATED EDUCATIONAL ENVIRONMENT
IN THE LIGHT OF IMPLEMENTATION
OF THE CONVENTION ABOUT THE RIGHTS
OF PERSONS WITH DISABILITIES**

Тези доповідей
XVI міжнародної науково-практичної конференції
(м. Київ, 23–24 листопада 2017 р.)
Частина 1

Thesis of Speech
XVI International Scientific-practical Conference
(Kyiv, November 23–24, 2017)
Part 1

Київ
Університет «Україна»
2017

Особливо актуальним це питання є для молоді з особливими потребами, оскільки їхня особистість тільки продовжує своє формування і потребує підтримки та допомоги з боку спеціалістів. Діти та молодь з особливими потребами повинні бути забезпечені доступом до освіти, професійної підготовки, медичного обслуговування, відновлення здоров'я, до засобів відпочинку, залучатися до соціального життя, мати можливість розвиватися як особистість.

Усе це вимагає упровадження в практику соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з особливими потребами моделі соціальної підтримки, стрижнем якої має стати взаємодія осіб з особливими потребами з соціумом, а не відкидання чи ігнорування їх через проблеми здоров'я та розвитку. Обмежену дієздатність окремих молодих людей потрібно сприймати як наслідок звуження можливостей самореалізації інвалідів через створені соціальні умови. Дітей та молодь з обмеженими функціональними можливостями слід розглядати не як аномальну, а особливу групу людей. Щоб забезпечити все вищезазначене, необхідно забезпечити інтеграцію людей з особливими потребами в суспільство через створення для них умов максимально можливої самореалізації, а не шляхом пристосування інвалідів до норм та правил життя здорових людей. Суспільству варто адаптувати існуючі в ньому стандарти до потреб людей з особливими потребами для того, аби вони не почували себе заручниками обставин та обмеженої дієздатності [1].

Саме тому робота з дітьми та молоддю з особливими потребами є одним із важливих і пріоритетних напрямів соціальної педагогіки, в основі якої — правові основи соціального захисту та підтримки цієї категорії населення, система державних і недержавних закладів і установ, форми, методи соціально-педагогічної роботи, соціальні технології і технології соціально-педагогічної роботи, зміст і специфіка яких визначається рівнем обмеження життєдіяльності дітей та молоді, а також повноваженнями організацій соціальної сфери, рівнем кваліфікації працівників, досвідом роботи, фінансуванням, ресурсами тощо.

Основу правового захисту дітей та молоді з інвалідністю становлять міжнародні стандарти щодо забезпечення їхніх прав і гарантій соціального захисту, що відображені в документах Організації Об'єднаних Націй: Декларації прав дитини (1959 р.), Декларації соціального прогресу та розвитку (1969 р.), Декларації про права розумово відсталих осіб (1971 р.), Декларації про права інвалідів (1975 р.), Всесвітній програмі дій стосовно інвалідів (1981 р.), Конвенції про права дитини (1989 р.), Всесвітній декларації щодо забезпечення виживання, розвитку і захисту дітей (1990 р.), Принципах

захисту психічно хворих і покращання психіатричної допомоги (1991 р.), Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів (1993 р.) та інших документах.

Зміст названих міжнародних законодавчих документів підтверджує актуальність вирішення проблем людей з особливими потребами, серед яких є проблема соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами, що носить складний, інтегрований, багатоаспектний характер та потребує розгляду за різними напрямками досліджень, зокрема: філософським, соціологічним, соціально-психологічним, педагогічним та соціально-педагогічним.

Ефективність соціально-педагогічної роботи оцінюють за результатом усебічного розвитку, саморозвитку й самореалізації особи в інтересах суспільства і самої особистості, що виявляється у здатності до інтеграції в суспільство повноцінним членом та у сформованому рівні соціалізації в певний відрізок часу.

Література

1. Безпалько О. В. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді : дис. доктора педагогічних наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Ольга Володиричівна Безпалько. — Луганськ, 2006. — 467 с.
2. Чайковський М. Є. Основи фізичної реабілітації : [навч.-метод. посіб.] / М. Є. Чайковський. — К. : Університет «Україна», 2014. — 282 с.
3. Чайковський М. Є. Особливості впровадження інклюзії у вищому навчальному закладі : [навчальний посібник] / М. Є. Чайковський. — К. : Університет «Україна», 2015. — 152 с.

ДОСВІД ІТАЛІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕГРАТИВНОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК НАЙПРИЙНЯТНІШОЇ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

*Клевака Л.П., к. п. н., доцент кафедри соціальної роботи
Полтавського інституту економіки і права Університету «Україна»
klevakaalesi@ukr.net*

*Єсін В.В., студент III курсу спеціальності «Соціальна робота»
Полтавського інституту економіки і права Університету «Україна»
esin.v.v.@ukr.net*

Анотація. Висвітленню досвід Італії з організації інтегративного та інклюзивного навчання як найприйнятнішої для дітей з інвалідністю форми здобуття освіти. Перераховано функції консультативних

служб при освітніх Департаментах провінцій Італії. Оглядом представлено організацію навчання в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах Італії.

Annotation. *The experience of Italy in integrating and inclusive education is recognized as the most appropriate form for education for children with disabilities. The functions of advisory services in the educational departments of the provinces of Italy are listed. An overview of the organization of training in pre-school and general education institutions in Italy.*

Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права дитини [3], де стверджується, що вада здоров'я — це соціальна проблема доступності та сприйняття особи в соціумі, а не характеристика особистості. Актуальним питанням сьогодення постає проблема навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітніх закладах. Адже відторгнення людини на початковому етапі життя призводить до багатьох проблем у дорослому житті. Передовий світовий досвід інклюзії показує, що успішна інтеграція в загальноосвітнє середовище дає хороший старт для подальшого влаштування життя, реалізації професійних знань і навичок.

На сьогоднішній день турбота про дітей з особливими потребами здійснюється багатьма міжнародними і національними організаціями за участю як професіоналів, так і волонтерів. Права дітей з інвалідністю закріплені в таких міжнародних документах, як Декларація про права інвалідів (ООН, 1975), Всесвітня програма дій відносно інвалідів (ООН, 1982), Конвенція про права дитини (ООН, 1989), Декларація про права розумово відсталих осіб (ООН, 1971), Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів (ООН, 1993).

Серед європейський країн Італія посідає провідне місце у впровадженні ідей інтегрованого та інклюзивного навчання, оскільки однією з перших визнала інтегративне та інклюзивне навчання найприйнятнішою для дітей з інвалідністю формою здобуття освіти. Освітні реформи там розпочалися ще у 1970-х, і сьогодні понад 90% дітей з особливостями психофізичного розвитку здобувають освіту в закладах загального типу [1].

В «Законі про освіту» 1992 року, у розділі про навчання дітей з особливими потребами, серед пріоритетів цієї країни визначено роботу щодо взаємодії шкіл з установами різного підпорядкування з метою надання різнобічної допомоги школярам з особливими освітніми потребами різнопрофільними фахівцями, які мають працювати у тісному взаємодіючому та порозумінні; залучення батьків до процесу навчання дітей з особливостями розвитку тощо.

В освітніх Департаментах провінцій Італії функціонують консультативні служби, до складу яких входять різнопрофільні фахівці, адміністратори шкіл, управлінці освіти, представники громадських організацій, за необхідності долучаються представники служб охорони здоров'я. Співробітники цих служб організують інклюзивне навчання, діагностуючи дітей та визначаючи їхні потреби, надають консультативну та навчально-методичну допомогу педагогам та шкільній адміністрації.

У масових муніципальних закладах, як в дошкільних, так і в шкільних, працюють асистенти вчителів, що надають допомогу школярам з обмеженими можливостями здоров'я та разом з педагогом класу відповідають за успішність учнів з особливими потребами. Асистенти вчителів спільно з педагогом складають індивідуальні навчальні плани для кожного учня з особливостями психофізичного розвитку з урахуванням його навчальних потреб, у тому числі з корекційно-реабілітаційної допомоги, яка в окремих випадках надається поза межами школи в центрах медико-соціальної реабілітації [2].

Зазначимо, що навіть уроки фізичної культури, у ході яких на відміну від українських шкіл, діти з особливими потребами мають можливість займатися руховою активністю разом із ровесниками. Адже саме в таких умовах діти, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, можуть досягти найвищих результатів в освіті та соціальній інтеграції. Виставлення оцінок дітям з особливими потребами з фізичної культури відбувається, враховуючи виконання учнями завдань індивідуального навчального плану, що був заздалегідь розроблений спільно з батьками та медичним персоналом [3].

Вважаємо, що досвід Італії варто переймати і використовувати в українських дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах.

Література

1. Дідевіч О. Інклюзія: успішне майбутнє починається з хорошого старту [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://inclusiveschool21.blogspot.com/2017/>
2. Інклюзивна освіта в Італії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/1au7gukHZ6OBHrHhKbtWp6The4F8tMvoB7UDeKfW-Ykg/edit#>
3. Конвенція ООН про права дитини (від 20 листопада 1989 року) [Електронний ресурс]. — http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021
4. Турчик І. Фізичне виховання у шкільній освіті Італії / І. Турчик // Нова педагогічна думка. — 2014. — № 2. — С. 82–84.